

bila u svakom pogledu odlična, da je on saznao za te planove Vlačićeve i odmah je poduzeo korake da ih predupredi. Dajući za izdavanje hrvatskih protestantskih knjiga Ungnadu 200 forinti, August Saski je stavio već 7. januara 1562. uvjet za svoju pomoć ograničenje, koje smo već gore naveli, da se ne izdaju buntovnički spisi Vlačičevi. Uzalud je Klombner tražio 4. aprila 1562. ponovno da Vlačić dođe na čelo izdavačkog pokreta. Vlačić je pisao tada Klombneru o svojoj namjeri za akademiju (izgleda da je čak dolazio i do Ljubljane, jer Klombner piše maja 1563. da je vidio »hab in auch gesehn«) ali je taj put od straha da mu unaprijed ne ometu planove držao u tajnosti), tražio je pomoći od Klombnera, vjerujući valjda da Klombner tu pomoć za njegovu akciju može da izradi kod kranjskih staleža. Vlačić je ispravno mislio, da će njegov rad biti slobodniji, ako bude novčano zavisao od feudalaca kranjskih i hrvatskih mjesto njemačkih. Ne sluteći kakva je situacija borbenog Vlačića u Njemačkoj, Klombner je želju Vlačićevu dostavio Ungnadu. A Ungnad, ne htijući da se svađa sa moćnim Augustom, novembra 1562. daje definitivna uputstva Konzulu i Dalmatinu, da u svoj rad ne mješaju Vlačića. I tako je Vlačić stvarno bio žrtvovan za 200 forinti saskoga kneza.

Ono što je od hrvatskog protestantizma ostalo, ipak je od zamašnog kulturnog značaja. U svome pristupnom predavanju na češkom sveučilištu u Pragu,⁹⁹⁾ i u svome kasnijem djelu o značaju reformacije i protureformacije za duhovni život južnih Slavena,¹⁰⁰⁾ Murko ocjenjuje prvo taj značaj jezično. Hrvatski protestanti počeli su da izdaju knjige na

⁹⁹⁾ Dr. M. Murko, O predhodnicima ilirizma, »Nova Evropa«, knj. II., str. 83—90, god. 1921.

¹⁰⁰⁾ Dr. M. Murko, Die Bedeutung der Reformation und Gegenreformation für das geistige Leben der Südslaven, Prag und Heidelberg 1927., str. 184.